

**UCHWAŁA NR X/102/19
RADY MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI**

z dnia 29 sierpnia 2019 r.

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390, z późn. zm.) Rada Miasta Międzyrzec Podlaski uchwała, co następuje:

§ 1.

Uchwała się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2020, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała Nr XIX/154/12 Rady Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 20 lutego 2012 r. w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Międzyrzec Podlaski.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA**
Robert Matejek

Załącznik do uchwały Nr X/102/19
Rady Miasta Międzyrzec Podlaski
z dnia 29 sierpnia 2019 r.

**MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2019-2020**

1. Wprowadzenie

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, spełniającym określone funkcje względem niego, w tym m.in. zaspokaja potrzebę bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku i uznania, przekazuje obowiązujące w społeczeństwie normy i wzorce zachowań oraz wartości. Rodzina kształtuje człowieka i przygotowuje go do życia w społeczeństwie.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym występującym w naszym społeczeństwie. Niestety wciąż jeszcze pozostającym w „czterech ścianach domów”. Dotyka rodziny o różnym statusie społecznym, a nie jak dotychczas sądzono, tylko tzw. „margines społeczny”. Nie tylko alkoholik jest sprawcą przemocy, coraz częściej osoby dobrze wykształcone, majątne, zajmujące prestiżowe stanowiska, lubiane i szanowane przez innych zadają ból i cierpienie swoim najbliższym.

Z uwagi na dużą skalę występowania przemocy w rodzinie, jak również na jej dewastacyjny charakter w wymiarze jednostkowym jak i społecznym, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest jednym z zadań polityki społecznej, realizowanym na różnych poziomach życia publicznego w Polsce.

System przeciwdziałania przemocy w Polsce określa Ustawa z dnia 24 sierpnia 2015 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 r. poz. 1390), która m.in. wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz z jej sprawcą.

Ustawodawca w art. 6 ust. 2 oraz art. 9 wspomnianej ustawy wyznaczył gminom zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Stosownie do jej zapisów zadaniem gminy jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach którego funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, integrujący i koordynujący działalność na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Międzyrzeczu

Podlaskim został powołany na mocy Zarządzenia Nr 116/11 Burmistrza Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 25 października 2011 r.

Ustawodawca zobowiązał również gminy do opracowania i realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Opracowanie programu powierzono Miejskiemu Zespołowi Interdyscyplinarnemu do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Niniejszy Program wpisuje się w realizację m.in. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2017-2020.

Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2015-2020 (z perspektywą do 2025 r.).

2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie, według definicji w Polsce, zawartej w Ustawie z dnia 24 sierpnia 2015 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Definicja ta jest rozszerzeniem definicji psychologicznej, którą posługiwano się do czasu uchwalenia ustawy, która przemocą w rodzinie nazywała „zamierzone działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę siły lub władzy jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienia i szkody”.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje:

- intencjonalność – działanie sprawcy jest zamierzone i ma na celu kontrolowanie, podporządkowanie sobie ofiary;
- dysproporcja siły – sprawca ma przewagę (fizyczną, emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną i społeczną) nad ofiarą;

- naruszenie praw i dóbr osobistych – sprawca wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary, np. prawo do nietykalności osobistej, godności;
- szkody i cierpienia ofiar – działanie sprawcy przynosi ofierze szkody fizyczne i psychiczne czasem również materialne.

Osobą doznającą przemocy w rodzinie może być każdy, szczególnie:

- współmałżonkowie lub partnerzy (najczęściej kobiety);
- dzieci;
- osoby starsze;
- osoby chore i niepełnosprawne.

Przemoc w rodzinie może przyjmować następujące formy:

- przemoc fizyczna – naruszanie nietykalności fizycznej; zachowania powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie, policzkowanie;
- przemoc psychiczna – naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce;
- przemoc seksualna – naruszenie intymności; zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić, np. wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych;
- przemoc ekonomiczna – pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów.

Przemoc w rodzinie jest przestępstwem, ściganym z oskarżenia publicznego.

3. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie Miasta Międzyrzec Podlaski

Z danych ewidencji ludności (stan na 31 grudnia 2018 r.) wynika, że w Mieście zamieszkuje 16660 mieszkańców, z czego 51% stanowią kobiety. Dominującą grupą wiekową są mieszkańcy w wieku produkcyjnym, tj. kobiety i mężczyźni w wieku między 20 – 59 rokiem życia.

TABELA. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski w roku 2018.

Przedział wieku	Kobiety	Mężczyźni	Liczba ogólna
0 – 19 lat	1413	1594	3007
20 – 59 lat	4801	5405	10206
60 lat i więcej	1895	1058	2953
Razem	8109	8057	16166

Z danych Komisariatu Policji w Międzyrzec Podlaskim (stan na 31 grudnia 2017 r.) wynika, że z każdym rokiem wzrasta liczba przeprowadzonych interwencji domowych w związku z przemocą. W 2017 roku przeprowadzono 982 Interwencje domowe, a w 2018 r. policjanci interweniowali 1021 razy.

Wśród podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w 2017 roku 35 rodzin objęto pomocą z zastosowaniem procedury „Niebieskiej Karty” z uwagi na występującą przemoc.

Natomiast w 2018 roku pomocą objęto 51 rodzin z zastosowaniem procedury „Niebieskiej Karty” z uwagi na występowanie przemocy.

Z danych przytoczonych wynika, że wzrasta liczba założonych Niebieskich Kart.

Trudno określić zjawisko przemocy w rodzinie, ponieważ nie wszystkie akty przemocy są ujawniane.

W rejestrach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzec Podlaskim w roku 2017 figurowało - 113 osób, natomiast w 2018 r. - 94 osoby, zgłoszone przez członków rodzin, pracowników socjalnych, policję, prokuraturę oraz inne osoby celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu. Na podstawie analizy ankiet zgłoszeniowych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustalono, że blisko w 87% ankiet pojawiają się informacje dotyczące wszczynania awantur, używania siły fizycznej, wyzwisk, popychania i szarpania oraz wyganiania innych członków rodziny przez osoby zgłaszane do leczenia. Osoby, które przynajmniej raz doświadczyły

przemocy w rodzinie niezależnie od tego, jaką przybierała ona formę – to częściej kobiety niż mężczyźni. Spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach. Okazuje się, że 51% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu.

4. Cele, działania, sposoby realizacji.

Celem strategicznym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Mieście Międzyrzec Podlaski.

Cele szczegółowe założone w Programie, są ze sobą ściśle powiązane i oscylują w czterech najważniejszych obszarach związanych z przeciwdziałaniem przemocy, które są zbieżne z celami strategicznymi i operacyjnymi zawartymi w „Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2012–2020”, „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2016–2020” oraz „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej” i są to:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców Międzyrzec Podlaskiego.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności dla kobiet – jako najczęściej doświadczających przemocy.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w szczególności mężczyzn – jako osób najczęściej stosujących przemoc.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

W celu zwiększenia skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i zmniejszenia skali tego zjawiska oraz realizacji celów szczegółowych wskazanych w Programie, określono cztery podstawowe obszary skorelowane z celami szczegółowymi, a także główne kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- I. Profilaktyka i edukacja społeczna – obszar kierowany do ogółu mieszkańców Międzyrzec Podlaskiego w tym do osób rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
- II. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie - obszar kierowany do osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności do kobiet.

III. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności mężczyzn, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.

IV. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizatorami programu są:

Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski, Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim, Prokuratura Rejonowa w Radzynie Podlaskim, Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki Ochrony Zdrowia – szpitale, przychodnie lekarskie, Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej w Białej Podlaskiej Lokalny Punkt w Międzyrzecu Podlaskim, Straż Miejska, Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Oświata – przedszkola i szkoły, dla których organem prowadzącym jest Miasto Międzyrzec Podlaski, organizacje pozarządowe.

Zakładane efekty programu:

- wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- wzrost wiedzy wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy;
- wzrost wiedzy wśród mieszkańców Międzyrzeca Podlaskiego, na temat miejsc, w których można otrzymać pomoc w związku z przemocą w rodzinie;
- budowanie wśród mieszkańców Międzyrzeca Podlaskiego postawy obywatelskiej, zachęcającej do zgłaszania niepokojących sygnałów dotyczących przemocy w rodzinie;
- promowanie wychowania dzieci bez przemocy;
- promowanie trzeźwego stylu życia;
- promowanie postaw równościowych w odniesieniu do kobiet i mężczyzn;
- pogłębianie współpracy instytucji i organizacji pozarządowych funkcjonujących w Międzyrzecu Podlaskim w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zwiększenie kompetencji pracowników służb i instytucji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie poprzez systematyczne szkolenia i regularną superwizję.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019–2020” jest Programem, którego sukces w dużej mierze zależy od

zaangażowania instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, ale duży wpływ na jego skuteczność mają także sami mieszkańcy Miasta Międzyrzec Podlaski.

Niezbędna jest stała współpraca i kooperacja między specjalistami i instytucjami, dzięki czemu możliwe będzie wypracowanie coraz bardziej efektywnych strategii pomocy, a poprzez wspólne budowanie interdyscyplinarnej i kompleksowej sieci współpracy, możliwe będzie skoordynowanie działań poszczególnych służb, poprzez co znacząco zwiększy się szansa na ograniczenie skutków przemocy.

W treści niniejszego Programu używa się zamiennie terminu „osoba doznająca przemocy” oraz „kobieta”, ponieważ ze statystyk zgromadzonych przez podmioty realizujące procedurę „Niebieskiej Karty” w Międzyrzec Podlaskim” wynika, że blisko 96% osób doznających przemocy to kobiety, a blisko 96% osób stosujących przemoc to mężczyźni, w związku z czym bazując na tych statystykach można stwierdzić, że płeć ma znaczenie. Oczywiście należy stanowczo podkreślić, że przemocy doznają także dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne, a także mężczyźni, w związku z czym część działań skierowana będzie także do nich. Program nie wyklucza żadnej płci, jednakże ilość działań skierowana do konkretnej płci, wynikać będzie wprost ze skali problemu.

5. Źródła finansowania programu

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

1. budżetu miasta,
2. budżetu państwa,
3. funduszy unijnych,
4. innych źródeł.

6. Harmonogram i czas realizacji programu

Realizacja programu odbywać się będzie na zasadach współpracy z partnerami wyszczególnionymi w programie. Zadania będą realizowane w sposób ciągły i systematyczny w ramach czasowych objętych programem tj. w latach 2019–2020.

7. Monitorowanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie

Monitoring realizacji Programu prowadzić będą wszystkie służby, które w ramach swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz podmioty, którym te zadania zlecono na podstawie odrębnych umów. Podsumowanie i wnioski płynące z realizacji Programu znajdują się w corocznym sprawozdaniu Zespołu Interdyscyplinarnego składanym w terminie do 15 lutego każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy do Burmistrza Miasta Międzyrzec Podlaski.

Wskaźniki brane pod uwagę dla oceny realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to:

- liczba uruchomionych procedur „Niebieskiej Karty”,
- liczba osób / rodzin objętych pomocą (psychologiczną, socjalną, prawną),
- liczba działań profilaktycznych, warsztatowych w szkołach,
- liczba ofiar przemocy w rodzinie,
- liczba sprawców skierowanych na zajęcia korekcyjno-edukacyjne,
- liczba zgłoszeń o popełnieniu przestępstwa w trybie art. 207 k.k.,
- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych,
- liczba osób przeszkolonych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzane będą korekty, nowe rozwiązania wynikające z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców Międzyrzecza Podlaskiego, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8. Zakończenie

Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy będzie możliwa tylko przy ścisłej współpracy instytucjonalnej i społecznej. Skuteczność działań w zakresie poprawy bytu rodzin dotkniętych przemocą nie polega wyłącznie na zabezpieczeniu finansowym. Edukacja społeczności na terenie miasta jest szansą na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Skoordynowany system pomocy na poziomie jednostki, rodziny i społecznym jest szansą na ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie.

Jednocześnie należy pamiętać, by działania interwencyjne, zapobiegawcze nie skutkowały naznaczeniem niewinnych osób. Ostatecznie dom, rodzina to synonim prywatności i szczególnej rozważliwości.

W procesie tworzenia niniejszego Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2019–2020 uczestniczyli członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, na co dzień zajmujący się realizacją działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA**
Robert Matejek